

A reformáció énekkincsének hazai apostola: Kobzos Kiss Tamás (1950–2015)

Kobzos Kiss Tamás Kossuth- és Liszt-díjas zenész, előadóművész, zenepedagógus volt, a Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Tagozatának vezetője. Szólistaként, énekmondóként sok száz koncertet adott Magyarországon, a környező országok magyarlakta településein, Európa majdnem minden országában, valamint Japánban, Kínában és az Egyesült Államokban. Énekét lanttal, kobozsal kísérte, így vette fel a Kobzos előnevet 1977-ben.

A Kecskés együttesbe kerülve kezdte a lant érdekelni, később jött a reneszánsz zene, Tinódi, Balassi, a török zene, az ottani pengetős hangszer, a saz. 1974-ben a Kaláka együttesnek is tagja volt. Elsősorban a magyar régizene, az európai középkori énekes zene, a török énekmondók zenéje, a magyar népzene és a kortárs zene érdekelte. Európai viszonylatban is az egyik legkiemelkedőbb előadója volt a középkori provence-i trubadúrénekeknek.

Pályája kezdetén a Néprajzi Múzeumban restaurátorként dolgozott, később a Múzeumi Restaurátor és Módszertani Központban, majd a debreceni Déri Múzeumban. 1986-tól tanított az Óbudai Népzenei Iskolában, 1991-től igazgatóként vezette az intézményt. 2007-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen is tanított kobzot, népzene-tanítás témakörben több tanulmányt írt, előadásokat tartott.

Munkásságát Prima díjjal és a Magyar Köztársasági Érdemkeresztrel is elismerték. 2007-ben a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja, 2012-ben levelező, 2013-ban rendes tagja lett. 2015 októberében a magyar népzene „nagyköveteként” Budapest kulturális életében betöltött zeneművészeti és kultúraközvetítői tevékenységéért, valamint kiemelkedő intézményvezetői munkájáért Budapestért díjjal tüntették ki.

Egyházzenei tevékenységének egyik legfontosabb érdeme, hogy újjáélesztette a XVI. századi magyar énekkincset. Gyülekezeti körben, kántorképző tanfolyamon, fesztiválokon és más egyházi alkalmakon hozta közel az érdeklődőkhöz Tinódi és más énekmondók zenéjét. 1984 karácsonyán gyülekezeti körben bemutatott egy Kilián István irodalomtörténész jóvoltából restaurált, XVII. századi kötéstáblából kiáztatott betlehemes játékot. Három évvel később Hungaroton-lemez készült ebből „Régi magyar betlehemes” címen, mely az év hanglemeze díjat is megszerezte, majd a betlehemes —zenei tételekkel együtt— a Református Egyházzenei Munkaközössége (ReZeM) jelentette meg Kobzos Kiss Tamás előszavával 1999-ben.

Végül meg kell említeni, hogy a ReZeM elnökségi tagjaként már a 90-es évek második felében javasolta, hogy a protestáns egyházzene iskolai tanítását segítve szerveződjön tanároknak tartandó továbbképző tanfolyam. Az ő javaslata indította el azt a szellemi folyamatot, mely —ahogyan ez mellékletünk egy másik írásában olvasható— 2005-ben az egyházi ének tantárgy bevezetéséhez vezetett.